

Gromon András: JÉZUS ÉS A TEOLÓGUSOK

Mottó:

- És Jézus szóla hozzájuk: „Mondjátok meg, ki vagyok én!”
- És ők felelék: „Te vagy létünk alapjának eszkatológiai manifesztációja, a kérügma, amelyben interperszonális kapcsolataink legvégső értelme tárul fel előttünk.”
- És Jézus szóla: „Micsoda?”

Jézus korának teológusai az ún. írástudók voltak, vagyis a Biblia általunk „Ószövetségnek” nevezett részének hivatásos értelmezői és magyarázói. Legtöbbjük a farizeusok irányzatához tartozott. Érthető hát, hogy Máté evangéliumában sokszor a „farizeusok és írástudók” szókapcsolatban jelennek meg, noha ez a megfogalmazás már inkább kereszténységnek és a zsidóságnak a Máté korára jellemző szembenállását tükrözi. Jézus korában több vallási irányzat is létezett, de a zsidó háború (Kr. u. 66-70) után a farizeusi irányultságú és támogatottságú írástudók váltak a zsidó nép vezető erejévé.

Az írástudók „az Írásra” (az „ószövetségi szentírásra”) vagy a hagyományra hivatkozva érveltek, Jézus viszont közvetlenül Isten akaratára vagy a maga meggyőződésére hivatkozott. Példa: Az írástudók azt mondták, szombaton gyógyítani önmagában véve tilos, és csak életveszélyben engedélyezett, mivel itt meg ott, ez meg az meg van írva. Jézus viszont azt mondta, szombaton is megengedett bármely beteget meggyógyítani, mert Isten az emberért rendelte a szombatot. Tanítása szétrobbantotta a régi kereteket és a régi rendszert, nem csoda, hogy kihozta sodrúkból a hagyományokhoz kötődő írástudókat (és persze más hallgatóit is).

Már az iménti példa is érzékelteti, hogy az írástudók jelentős szerepet játszottak Jézus életében, sőt sorsának alakulásában is. Ezért aztán nem érdektelen, hogyan viszonyult hozzájuk Jézus, és viszonyulását akár „örök érvényű” mintának is tekinthetjük, ha az „írástudók” helyett a „teológusok” megnevezést használjuk. Az alábbiakban öt kategóriába sorolva mutatom be Jézus magatartását, a számos előfordulás közül a legfontosabbnak tűnő eseteket emelve ki.

Higgadt oktatás

A leghiggadtabbnak talán azt az esetet minősíthetjük, amikor az írástudók – másokkal együtt – nagyon zúgolódtak amiatt, hogy Jézus „jó fogadtatásban részesít bűnösöket, és együtt eszik velük” (Lk 15,1-2). Fontos tudatosítanunk, hogy az együtt étkezés a közösségvállalás jelképe volt, és teljes ellentétben állt a rabbinikus szabállyal: „Az ember ne társuljon istentelenekekhez, még azért se, hogy a Tórához közelítse őket!” – Jézus az elveszett bárányról és az elveszett drachmáról szóló kettős példázattal, majd az elveszett („tékozló”) fiúról szóló, nagy ívű példabeszéddel védte meg, illetve igazolta viselkedését kritikusaival szemben (Lk 15,3-32); ezeknek a mondanivalóját így összegezhetjük: „Istennek a bűnösök iránti szeretete, illetve **a megtérő bűnösök miatt érzett öröme** (ld. 7. és 10. v.) határtalan – ezért vállalom közösséget a bűnösökkel. Isten ilyen – ezért járok el így.” (Példázatok nélkül, közvetlenül, „elvi síkon” is megfogalmazta ezt Zakeussal kapcsolatban: „Az emberfia azért jött el, hogy felkutassa és megmentse az elveszetteket”: Lk 19,9).

Veszélyesebb a helyzet akkor, amikor az írástudók – ismét másokkal együtt – szaván akarják fogni Jézust, hogy aztán bevádolhassák, és ezért megkérdezik, szabad-e adót fizetni a római császárnak. Jézus válasza: „**Ami megilleti a császárt**, [azt] adjátok meg a császárnak, viszont ami megilleti Istent, [adjátok meg] Istennek” (Mk 12,13-17; Lk 20,19-26). – Rendkívül súlyos *politikai, vallási és lelkiismereti* kérdésről volt itt szó: Ha megfizetjük a császárnak az adót, elismerjük-e ezzel a idegen, hódító uralmat, elismerünk-e egy pogányt a zsidóság urának, és (mivel a császárok istenként tiszteltették magukat) nem vétünk-e a főparancs ellen: „Halld, Izrael, az Úr, a mi Istenünk az *egyetlen* úr”? Minden rendes zsidót izgatott ez a kérdés, az adófizetést ellenző zelótákat különösen is.

Jézus higgadtsága különösen szembetűnő, ha arra gondolunk, hogy számára egyenesen életveszélyes kérdésről volt szó. Válasza első felének lényege: A császár nem versenytársa Istennek, következésképpen mindazt, *ami megilleti őt*, jó lelkiismerettel megadhatjátok neki, mert ezzel semmit nem vesztek el Istentől – és adjátok is meg neki, ahelyett hogy lázadoznátok ellene! (Ez nagyon súlyos üzenet volt a zelótáknak és minden „igaz zsidó hazafinak”...) Válaszának második fele nem mellérendelten áll az első mellett (mintha bármit is mellé lehetne rendelni Istennek, és lehetséges lenne „két úrnak szolgálni”, ld. Mt 6,24), hanem annak tökéletesen fölérendelten, mint az a nézőpont, amelyből az adózást és minden más kérdést is tekinteni kell. Mondanivalója: Az *elsődleges* az, hogy megadjuk Istennek, ami őt megilleti (mindenki másnak pedig csak annyit, ami ezután még „megmarad”, vagyis ami ebből következik, illetve ezzel nem áll ellentétben)! Jézusnak nem kellett külön meghatároznia, mi illeti meg Istent, hiszen minden zsidó tudhatta, mert ezt tartalmazta a „főparancs”: szeretni őt minden képességünkkel (Mk 12,29-30). Pontosításként legfeljebb annyit tett hozzá, hogy az Isten iránti szeretettől *elválaszthatatlan* az emberek iránti szeretet, Isten egyetemes, azaz *mindenkit* megmenteni kívánó akaratának teljesítése (Mk 12,31).

Nem volt kevésbé életveszélyes a Jeruzsálemből Galileába lement írástudók/teológusok Jézus ellen emelt vádja: „Belzebúb van benne, és a démonok fejedelmének segítségével úzi ki a démonokat”. Erre Jézus első hallásra megbotránkoztató, mert egyébként hirdetett nézeteinek ellentmondani látszó választ adott: „*Mondom nektek, hogy minden megbocsáttatik majd az embereknek, a vétkek és a gyalázások is, bármennyit gyalázkodjanak is, azonban ha valaki a szent Lelket gyalázza, annak nincs bocsánata soha örökké, hanem örök vétek foglya*” (Mk 3,22.28-29). – E higgadt, de kétségtelenül kemény válasz értelmét így fogalmazhatjuk meg: Aki csak Jézust vagy más embertársát gyalázza, veti el, annak meg lehet bocsátani, aki azonban a szent Lelket, azaz a Teremtő életerejét és mindenkire irányuló jóságát, egyetemes irgalmát gyalázza, veti el, annak *nem lehet* megbocsátani, mert magát a megbocsátást, az irgalmat utasítja el magától. Márpedig ezt tették a jeruzsálemi hittani hatóság kémei, akik Isten Jézusban megnyilatkozó korlátlan szeretetét (hiszen szombaton is gyógyított, és olyan bűnösöket is, akik ezt nem „érdemelték ki”) az Ördög műveként gyalázták, vagyis a korlátlan szeretetet istenellenesnek minősítették. (Erről ismerte fel Jézus, hogy a szent Lelket gyalázzák.) *Amíg* ebben a viselkedésükben kitartanak, *soha* nincs számukra bocsánat, még Isten sem képes felmenteni őket. *Nekik* kell valamikor megérniük, és megváltozniuk.

Ironikus kioktatás

Egy szombaton Jézus bement a zsinagógába, és tanított. Volt ott egy jobb kezére béna ember. Az írástudók és a farizeusok pedig figyelték őt, vajon gyógyít-e szombaton, hogy találjanak valamit, amivel vádolhatják. Ő azonban tudta, miket fontolgatnak..., ezért így szólt hozzájuk: „*Kérdezem tőletek: Vajon megengedett dolog-e szombaton jót tenni vagy rosszat tenni, életet megmenteni vagy elveszejteni?*” (Lk 6,6-9). – Tekintettel a szombat körüli rendkívül bonyolult szabályrendszerre, valamint az írástudók ezzel kapcsolatos, végtelenül komoly hozzáállására, azt mondhatjuk, hogy Jézus kioktató kérdésében itt csak leheletfinom, rejtett ironia van jelen, inkább az áll előtérben, hogy gondolkodásuk (konkrétan istenképük) átalakítására akarta ösztönözni ellenfeleit, mert őket is meg akarta gyógyítani, meg akarta menteni (vö. Lk 7,40-47).

Amikor egy alkalommal a tető kibontva tettek le a lába elé egy béna embert, bizalmukat látva Jézus így szólt hozzá: „*Gyermekek, [Isten] megbocsátja bűneidet.*” Ült ott néhány írástudó is, akik ezt fontolgatták szívükben: „Ki ez, hogy így mer beszélni? Istent gyalázza!” Az evangélista szerint Jézus a benne lévő Lélek segítségével rögtön felismerte, hogy ezeket fontolgatják magukban, ezért ezt mondta nekik: „*Miért fontolgatjátok ezeket szívetekben? Mi könnyebb? Azt mondani a bénának: Isten megbocsátja bűneidet!, vagy azt mondani: Állj fel, fogd hordágyadat, és járkálj!?*” (Mk 2,1-9). – A Jordánba történt alámerítkezése után Jézusba behatolt Isten teremtő Lelke, Lényege (Mk 1,10), mondhatnánk úgy is, Isten (egészséges) Szelleme, amely a továbbiakban iránytűként, mérceként (is) működött benne. De mivel ismerte az írástudók gondolkodásmódját, „józan paraszti ésszel” is tudhatta, hogy teológiai előfeltevéseik alapján azt kell gondolniuk, amit most ténylegesen fontolgatnak, vagyis hogy szerintük Istent gyalázza. Tudniillik az ő felfogásuk szerint Jézus azáltal, hogy

minden feltétel nélkül kihirdette a béna számára Isten bocsánátát, azt gyalázta, ami Istenben a legistenibb, vagyis hogy Isten abszolút *igazságosan* jutalmaz és büntet, s ettől csak ő maga térhet el *kegyelmi* aktusai révén, másfelől pedig csak az „általa felhatalmazott” személyek (az áldozatot bemutató papok vagy próféták) ismerhetik fel és jelenthetik ki, hogy adott esetben megbocsátott-e, vagy sem. Az írástudók kimondatlan vádjára Jézus kegyetlen iróniával válaszol, hiszen kettős kérdésére – „Mi könnyebb? Azt *mondani...* vagy azt *mondani...*?” – egy kisgyerek is tudja a választ: *egyformán könnyű* kimondani az egyik vagy a másik mondatot. Csakhogy az írástudók ezt a semmi fáradságot nem igénylő segítséget sem akarják megadni a bénának, azaz hogy tolmácsolják számára Isten bocsánátát, hanem azt akarják, hogy „érvényesüljön Isten igazságossága”: maradjon beteg, „elnyerve bűnei méltó büntetését”, mármint az ő teológiájuk értelmében.

Egyszer ismét sok vámos és bűnös is asztalhoz ült Jézussal és tanítványaival. Ennek láttán farizeusok közül való írástudók ezt mondták tanítványainak: „Hogyhogy a vámosokkal és bűnösökkel eszik együtt?” Amikor Jézus ezt meghallotta, így szólt hozzájuk: „*Nem az erejük teljében lévőeknek van szükségük orvosra, hanem azoknak, akik rosszul vannak. Nem azért jöttem, hogy »igazakat« hívjak meg, hanem kitaszított bűnösöket*” (Mk 2,15-17; az »igazakat« úgy is lehetne fordítani, hogy »igazságosakat«). – A Jézus reagálásában rejlő súlyos irónia csak akkor lesz nyilvánvaló számunkra, ha tudatosítjuk, hogy ellenfelei *önmagukat tartották* „igazaknak”, „igaz embereknek” (erre utal fordításomban ez az idézőjel: »...«), mondhatnánk úgy is, „Istennek tetsző életűeknek”, és megvetették a szerintük „bűnösöket” (vö. Lk 18,11). Jézus kemény, kioktató-elhatárolódó kijelentésének egyik lehetséges „magyarázata”: Az »igazaknak« nincs szükségük meghívásra; ők úgy tudják, hogy jogosan meghívottak. A másik: Az igazságosság hívei nem akarják, hogy bármit is ajándékba kapjanak, szerintük ők jogszerűen megiszolgálják a bérüket. Jézus azonban rámutat arra, hogy *Isten más*, mint amilyenek a Tóra, a mózesi törvény ábrázolja; ő ilyen „igazságtalan”, nevezetesen: abszolút megmentői akarata mindenki vonatkozik, ezért ingyen, feltétel nélkül árasztja jóságát azokra is, akik „nem érdemelték ki” (vö. Mt 20,9-14!), ahogyan napját is fölkelte jókra és gonoszokra egyaránt (Mt 5,45).

Kemény kritika

Jézus nem riadt vissza attól, hogy kemény kritikával illesse korának teológusait, akár közvetlenül, szemtől-szembe, akár áttételesen, vagyis úgy, hogy aktuális hallgatóságát óvta az írástudóktól.

A legenyhébb megfogalmazás a Hegyi beszéd található, áttételes figyelmeztetésben olvasható: „***Ha a ti igazságosságotok bőven fölül nem múlja az írástudóké..., semmiképp nem mentek be a Mennyek országába***” (Mt 5,20). – A törvény őreinek igazságosságát bőven felülmúlni Jézus szerint azt jelenti: a szeretet gyakorlásával nem megállni azon a ponton, ahol a hétköznapi értelemben vett igazságosság (azaz a teljesítmény és a fizetség, vagy a bűn és a büntetés közötti korrekt kiegyenlítés, avagy az előírások pontos betartása) már semmit sem követelhet. *Néhány példával szemléltetve* ezt a felülmúlást: Nem csupán a végrehajtott házasságtöréstől kell tartózkodni, hanem annak szándékától is (Mt 5,27-28). Nem a helyes mérték szerint kell bosszút állni (egy szemért egy szemet!), hanem egyáltalán nem szabad bosszút állni, sőt jót kell tenni az ellenséggel (Mt 5,38-41). Nem csupán farizeusi kínozással vagy annál is kínosabban kell ügyelni az ételek és edények tisztaságára, hanem teljesen figyelmen kívül kell hagyni a kultikus tisztaságot, s helyette a szándékok („a szív”) teljes tisztaságára törekedni (Mk 7,15). *Ugyanezt szemlélteti* Jézus számos példabeszéde is: az adós szolgákról (Mt 18,23-33), a kései szőlőmunkásokról (Mt 20,1-15), a két adósról (Lk 7,41-42.47), az irgalmas szamaritánusról (Lk 10,30-35), az elveszett bárányról és drachmáról (Lk 15,1-2.3-7.8-10), a tékozló fiúról (Lk 15,11-32), a mezőről hazatérő szolgáról (Lk 17,7-10), a farizeusról és a vámosról (Lk 18,10-14). Mindezt messzemenően *alátámasztja* Jézus magatartása, például a kiközösített „bűnösökek” vállalt asztalközössége (Mk 2,15-17 – Mk 78, 79, 81; Lk 19,1-10), a szombati nyugalmat megtörő gyógyításai (pl. Mk 2,23-27; Lk 13,10-16) vagy a neki felkínált bírói szerep elutasítása (Lk 12,13-14), de még a Márta-Mária történetben tanúsított viselkedése is (Lk 10,38-42).

Sokkal keményebb, és már személyes jellegű óvással találkozunk másutt: „***Óvakodjatok azoktól az írástudóktól, akik szívesen járkálnak talárban, és arra vágyakoznak, hogy a piacon köszöntsék őket, elől üljenek a zsinagógában, s a díszhelyeket foglalják el vendégségeken***” (Mk 12,38-39)!

– (Előzetes megjegyzésem: Jézus *nem minden* írástudótól óvja hallgatóit, hanem *csak* „azoktól, akik...”, vagyis nem járhatja le „az írástudókat általában.) A Jézus által felsorolt négy jellemvonásban a szóban forgó teológusok *hiúsága és becsvágya* a közös mozzanat. Ez olyan nagy bűn? Általában nem, de az írástudók/teológusok feladata az volt, és minden korban az, hogy a „szent írások” alapján „az igazságot” kutassák, vagyis Isten aktuális és konkrét üzenetét, ami azt is magában foglalja, hogy éber lelkiismerettel különbséget kell tenniük a között, ami az „Írásokban” és a „Hagyományban” Isten szerinti, és a között, ami isten- (és ember)jellenes, hogy így vezessék „Isten útjára” az embereket. Ez csak akkor lehetséges, ha belsőleg *függetlenek* kortársaiktól. Csakhogy a hiúság és a becsvágy megakadályozza a teológust mestersége helyes művelésében, mert a) aki arra vágyakozik, hogy „a piacon (= a nyilvánosság előtt!) köszöntsék”, az a tömeg tetszésétől *függ*, és nagy okosan mindig csak azt fogja kihámozni a „szent írásokból”, ami a tömegeket érdekli, és mindenkori elvárásaiknak megfelel; b) aki arra vágyakozik, hogy „elől üljön a zsinagógában”, azaz magas egyházi címekre és állásokra sandít, az az egyházi hatóságoktól *függ*, és csak úgy szabad értelmeznie a „szentírást”, hogy az egyházi előljárók „igazhitűnek” ismerjék el és mint ilyet becsüljék; c) aki arra vágyakozik, hogy „a díszhelyet foglalja el vendégségeken”, az a hatalmasoktól és gazdagoktól *függ*, tehát csak olyasmit szabad hirdetnie, ami azoknak megfelel, hiszen ők a vendéglátói. – Mindebből nyilvánvaló, hogy az *ilyen* teológusok *nem függetlenek* az emberektől, olyannyira nem, hogy az Istennel kapcsolatos legegyszerűbb kérdésekre sem tudnak (vagy mernek) válaszolni. Példa: „Szabad-e szombaton jót cselekedni?” Óvodásoknak való kérdés. „Ők azonban hallgattak” (Mk 3,4; ld. még Mk 11,33a).

Más alkalommal Jézus fölpanaszolta: „**Súlyos terheket kötöznek össze, és ráteszik az emberek vállára, de maguk még egy ujjukkal sem akarják megmozdítani azokat**” (Mt 23,4). – A súlyos teher a rabbik által összeállított 613 rendelkezés volt (248 parancs és 365 tilalom), továbbá a hagyomány számtalan előírása vagy éppen a tisztátalanná tevő foglalkozások listája. Az emberek vállára pedig úgy helyezték ezt a súlyos terhet, hogy bebeszélték nekik: mindezek a rendelkezések Isten akaratát képviselik, és ügyeljenek arra, hogy közülük egyet se hágjanak át. Így aztán a műveletlen, a Törvényben különben is járatlan szegényeket (*am ha arec* = a föld népe) a hétköznapi élet nehézségei és bajai mellett a szükségtelen törvények és törvénytárgyalások terhe is sújtotta, továbbá az állandó rossz lelkiismeret (vö. Mk 7,15), a félelem a törvényeket számon kérő Istentől (vö. Mk 2,5). Ez elcsigázottá, kimerültté tette őket: olyanok lettek, mint a pásztor nélküli juhok (vö. Mt 9,36; 11,28; Mk 6,34). Jézusnak azonban megesett a szíve a fölöslegesen megterhelt és elcsigázott embereken, és meg akarta szabadítani őket a rájuk rakott elviselhetetlen igától (Mt 11,28-30; vö. ApCsel 15,10!).

De Jézus nemcsak az írástudók háta mögött mert így beszélni, hanem adódó alkalommal habozás nélkül, minden finomkodást mellőzve a szemükbe is mondta kritikáját, például amikor az írástudók szóvá tették, hogy tanítványai nem tettek eleget a rituális tisztasági előírásoknak. Ekkor ezt mondta nekik: „**Találóa n ítélt rólatok, színészekről Izajás, mert megíratott: »Ez a nép ajkával tisztel engem, de a szíve messze távol marad tőlem. Hiábavalóan vesznek körül istentisztelettel, mert ugyanakkor olyan tanításokat tanítanak, amelyek csak emberek rendelkezései.«** Isten akaratát figyelmen kívül hagyjátok, és helyette emberek hagyományához ragaszkodtok” (Mk 7,6-8). A következő, lényegében ugyanezt kifejező mondatot (amely után Jézus példával támasztja alá az állítását) csak azért érdemes még idéznünk, mert ebben is megjelenik Jézus fent említett iróniája: „**Remekül vetitek el Isten akaratát annak érdekében, hogy megőrizhessétek a ti saját hagyományotokat**” (Mk 7,9). – Az írástudók annyira ragaszkodtak a hagyományokhoz, hogy azok kedvéért feláldozták Isten akaratát. Ez megosztott, „két személyiségű” emberekké, színészekké tette őket (ez a *hüpokritész* alapjelentése): a színészeknek ugyanis hivatásszerűen valami mást kell előadniuk a színpadon, mint amik az életben. Így az írástudók sem (feltétlenül) rossz szándékú képmutatók voltak, hanem olyan emberek, akiknek nem volt szabad spontánul cselekedniük, hanem egy számukra előírt szerepet kellett eljátszaniuk: a nyilvános tanítás és imádkozás során szájukkal meg kellett vallaniuk Istent, holott valójában megtagadták őt, mert nem azt hirdették és tették, amit Isten ténylegesen akar (vö. Mt 21,28-31), hanem amit az emberi hagyományok követeltek. Itt általánosságban megfogalmazott vádját Jézus gyakran támasztotta alá példákkal, vö. Mk 7,9-13; 10,2-9; 12,38-39.

Visszaütasítás

Jézus kritikájának az előzőeknél is keményebb megnyilvánulása az, hogy adott esetben kereken visszaütötte a kor teológusaival folytatott kommunikációt.

Miután kiutasította a templom udvaráról az ott eladókat és vásárlókat (Mk 11,15-17), másokkal együtt az írástudók is odamentek hozzá, és így szóltak: „Milyen hatalommal teszed ezeket?...” Jézus viszont azt mondta nekik: „Ellenkérdést intézek hozzátok: Nevezetek meg egyetlen ésszerű indokot, és feleljetek nekem, akkor megmondom majd nektek, milyen hatalommal teszem ezeket! A János által végzett alámerítés Istentől való volt-e, vagy emberektől? Feleljetek nekem!” Erre fontolgatták magukban a dolgot, mondván: „Ha azt mondanánk: Istentől, azt fogja mondani: Miért nem ajándékoztátok hát meg bizalmatokkal? Inkább mondjuk azt: Emberektől?” Félték azonban a néptől, mert Jánosról mindenki azt tartotta, hogy valóban próféta volt. (Meglehet, ez a konkrét „háttérmagyarázat” csak az evangélista feltételezése, mindenesetre a lényeg az, hogy) azt mondták Jézusnak: „Nem tudjuk.” Erre Jézus így szólt hozzájuk: „**Akkor én magam sem mondom meg nektek, milyen hatalommal teszem ezeket**” (Mk 11,27-33). – Jézus nem azért utasítja el, hogy „igazolja” küldetését, mert nem akarja igazolni, hanem mert nem képes; ugyanis bár kétségtelenül végbevitt karizmatikus gyógyításokat, de kategorikusan elvetette, hogy „csodajelekkel”, Isten látványos beavatkozásával igazolja önmagát vagy küldetését, mert az ő szemében Isten isteni mivolta szeretetében mutatkozik meg. A szeretet azonban nem „bizonyítható” szigorúan racionális érvekkel vagy „kézzel fogható” történésekkel. Így tehát Isten szeretete és „működése” sem „bizonyítható”, még „csodákkal” sem – csak az iránta tanúsított bizalommal lehet tapasztalatot szerezni Róla és szeretetéről. Ezenkívül nincs közös alapja annak, hogy megértsék egymást ellenfeleivel: Amit *azok* követelnek, ti. hogy vagy mutasson bizonyító csodát, vagy igazodjék a törvényhez és a hagyományhoz, ő nem tudja nekik megadni, amit pedig ő kíván, ti. szívük nyitottságát és az Isten iránti feltétlen bizalmat, arról *ők* gondolják úgy, hogy előzetes bizonyítékok nélkül nem adhatják meg neki (vö. Lk 22,68).

Az iméntiek alapján már könnyű megérteni Jézus viselkedését a következő jelenetben: Amikor némely farizeusok és írástudók (ld. Mt 12,38) vitatkozni kezdtek vele, és az égből való csodajeleket követeltek tőle, hogy megvizsgálják őt, lényeg legmélyéig megrendülten felsóhajtott, és így szólt: „**Miért követel csodajeleket ez a nemzedék? Ámen, mondom nektek: Nem adatik [Istentől] csodajele annak a nemzedéknek!**” Ezzel otthagya őket, ismét beszállt a hajóba, és elment a túlsó partra (Mk 8,11-13). – Elfogyott a türelme? Ez is lehetséges (vö. Lk 22,38), azonban a taníthatatlanok számára az értelem által diktált *utolsó segítségnyújtás* éppen az lehet, ha nyugton hagyja őket, hiszen a további érvelés csak megkeményítené őket védekező magatartásukban.

Elismerés

Végezetül a kép teljessége érdekében, és főleg annak érdekében, hogy tudatosítsuk, Jézust nem valamiféle egyetemes elfogultság vezérelte az írástudókkal kapcsolatban, meg kell említenünk azt az esetet is, amikor Jézus objektíven és korrekt módon elismerését fejezte ki egy írástudónak.

Az illető kérdésére, hogy „Melyik az első az összes parancsok közül?”, Jézus a „főparancssal” válaszolt („*Hald, Izrael, az Úr, a mi Istenünk, az egyetlen Úr! Szeresd az Urat, a te Istenedet...*”), majd hozzátette a felebaráti szeretet parancsát. Az írástudó ezt mindenestül helyeselte, sőt – az evangélista szerint – hozzátette: „Ez jóval több, mint minden égőáldozat és vágóáldozat.” Jézus pedig, látva, hogy értelmesen felelt, ezt mondta neki: „**Nem vagy messze Isten országától!**” (Mk 12,28-34). – Jézus elismerő szavainak lényege: „Jó úton jársz! Csak tovább kell menned!”, amiben persze az is benne van: „Még nem vagy *benne* Isten országában!”, s ezzel alighanem arra utalt, hogy ahhoz nem elég *tudni*, mi a helyes, hanem aszerint kell *élni* is (ahogyan a lukácsi szövegváltozat ezt szó szerint ki is mondja: Lk 10,37b).

(2021. november 18.)